

ACC. N.R. M 13216:1-26.

Landskap: Skåne.

Upptecknat av: Curt Wallin

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Härad: Järrestad.

Adress: Vallby

Socken: Skillingaryd

Berättat av: fm. Sofia Bouye, f.d. Wallin.

Uppteckningsår: 1939

Född år 1879 i Skillingaryd.

Utbildade ordförare. 1-2.

Ramvor. 8-12.

Ordförare, ordförark och talesätt. 13-26.

Skriv endast på denna sida!

M. 13216 : 1.

Landskap:

Skrän

Härad:

Förstod

Socken:

Skiby

Uppteckningsår:

1939

Upptecknat av:

Bert Wallin

Adress:

Valby

Berättat av:

Jew Sophie Druse f döfsteft

Född år

1879 i Skiby

Utbildat ordstäv.

Här på Österlen var förr en man, som utgav sig för att vara blind och döv. Han gick omkring och tiggde och sökte väcka medlidande genom sina defekter.

En gång kom han in på ett ställe, där man hade ystat. Vackra ostar lågo framme, och den förment blinde sade till mor i huset:

"Det var granna ostar mor har".

Då förstod han, att han försagt sig. Hur skulle en blind kunna se ostar? För att rätta till det sade han därför genast:

"Hör jag".

Men strax begrep han, att det tillägget inte gjorde saken bättre.

En döv kunde ju inte höra. Allra minst kunde han höra en ost.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

Landskap:

Skrine

Härad:

Fjälkestad

Socken:

Skiby

Uppteckningsår:

1939

M.13216:2.

Upptecknat av:

Erik Dallin

Adress:

Valley

Berättat av:

Jean Sophie Kruse f. Lübeck

Född år 1879 i Skiby

Därfor tillade han:

"Känner jag med käppen".

Det blev ett skämtsamt "ortöj", använt här i olika sammanhang:

" Det ser jag,
det hör jag,
det känner jag med käppen".

Bl.a. kom man med det, när det frågades, hur man "fått nys om"

det eller det.

2.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

Landskap:

Skåne

Härad:

Järrestad

Socken:

Shiby

Uppteckningsår:

1939

M.13216:3
Upptecknat av: Gustaf Wiklin

Adress:

Vallby

Berättat av:

Fru Sophie Drayn af Komstad

Född år 1879 i Shiby

3.

Utbildat ordstav.

"Är det något med salvan, söker den väl såret, sa' Norgren, drack
brännvinet i stället för att tvätta såret".

Detta allmänt kända ordstav i Komstad har sin upprinnelse där.

Stensättare Norgren bodde i Komstad. Vid stensättningsarbete
hade han slagit stortån. Därför tiggde han en sup hos bryggaren.
Norgren var glad i sprit, och så snart bryggaren givit honom supen
(med tanke på att han skulle använda spriten till att tvätta
stortåns), svepte han den i sig. När bryggaren föreställde honom
att hellre ha använt spriten till "utvärtes bruk" än till
"invärtes", svarade han så:

"Är det något med salvan, söker den väl såret."

Så blev det ordstav.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

ACC. N:o

M 13216:4

Landskap: Skåne
Härad: Fjärrestad
Socken: Stiby
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Curt Dallin
Adress: Valby
Berättat av: Sophie Sofia Roupé, f. Löfstedt
Född år 1879 i Stiby

Utmålat ordstav.

"Det är väl ,att här är må'n ,som står sej,här å sk- t näck,sa Nels Harald."

Nils Haraldsson bodde i Stiby församling i slutet av 1800-talet. Han hade varit lantbrukare, men så hade det gått bakåt för honom, så att han hade måst lämna lantbruket. När han hö rde talas om någon, som redde sig bra, blev han avundsjuk och ville höra talas däröm. Och så slog han bort det med detta uttryck. Så blev det vanligt att använda hans uttryck som ordstav med tillägget " sa Nels Harald." Om hans skada vid klockringningen, då stortån klämdes av och hans dotter, som hade den avklämda stortån att leka med se klockringningsuppteckning för Stiby !

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

W.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 13216:5.

Landskap: Skåne
Härad: Fjärås
Socken: Hörby
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Axel Wallin

Adress: Vallby

Berättat av: ~~Gösta Sophie~~ Gustaf & Sophie af Ljungstedt
Född år 1879 i Hörby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Uttalandet ordiskt.

Om några ruko tillsammans och den ene kom
att röra vid en annan, sade denne på skämt:
"Sitt inte här i skratta ner mina vide hårer,
för viill den gifta dig med mig, så säg ifrån!"

Händelsen, som ligger bakom detta berättet,
var följande: En, som kallades ^{kom att} fria, var mycket blyg.
Hon blev han bjuden på kaffe. Och den tillstänkta satt
mitt emot honom vid bordet. Hon var för blyg att
tala med henne. I stället satt han och hämnde
henne på papparna. Hon hon blev arg. Hon minnade,
att ville hon fria, så kunde han ej rakt giv
sak. Och så utropade han: "Sitt inte här i skratta ner

ACC. N:R

M.13216:6.

Landskap: Skåne
Härad: Fjärås
Socken: Sliby
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Lund Wallin

Adress: Väliby

Berättat av: gre Sophie Beijer & Höglund

Född år: 1879 i Sliby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.

mina vide häxor, för vill den gifta dig med
miej, så säg ej min!

Så blev detta ord ett ordstår.

När barnen fyllde tändar, skulle de kasta den
utdragna tanden i elden och säga:

"Ge mej en guldhund i stället för en buntand."
De ville naturligtvis ha en buntand, men det var
en 'hängdöttinga', som de skulle använda för att få
en ny tand.

ACC. N:R

M. 13216:7.

Landskap: Skåne
Härad: Ljungby
Socken: Skiby
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Curt Delle

Adress: Vallby

Berättat av: fru Sophie Ryppi författad

Född år: 1879 i Skiby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

"Jag förstod nog grisen, fastän den var fin, sa' grigan, när drängen sa' till henne: Den är en riktig mörto." "

Detta var en vanlig ramma, när man fick en gris, t ex. när någon rade, att det skulle smaka bra med kaffé (eller liknande underförstått).

Ramsan var en upphärmingning efter av ett rambal mellan en dräng och en griga.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne
 Härad: Fjärestad
 Socken: Slaby
 Uppteckningsår: 1939

ACC. N:o M 13216:8.
 Upptecknat av: Gust Wallin
 Adress: Falby
 Berättat av: Sophie Rouse f. Frögdelt
 Född år 1879 i Slaby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

Ramsa som tacks.

"Tack för mad och 'mätte' (= mättnad).

Iken före och 'fader åtta'.

Hade inte boet vad a trå,

så hade det gå'd må' (= gäst mad).

i näj jag inte mura fick,

så inte mura i mej gick."

(Invänd som skänksam ramsa, inte alls som
tack för mat l. dgl.).

M.13216:9

Landskap: Skåne

Härad: Fjärås

Socken: Skiby

Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Curt Wallin

Adress: Vallby

Berättat av: ~~Jeanne Sophie Ohlson f Ljungstedt~~

Född år 1879 i Skiby

Ramsa om Ola Man.

Ja, då går en,

sa Ola Man

på den tiden han

gick an.

"et var en gammal man i Komstads by, som kallades Ola Man. Han var mycket gammal
~~i berättarens barndom~~
och skröplig. Om honom gick denne ramsa.

Vad Ola hette i eftermann, har berättaren glömt. "Man" var ett tillnamn han fått.

9.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

Landskap: Skåne
Härad: Finsdals
Socken: Söaby
Uppteckningsår: 1939

M. 13216:10.
Upptecknat av: Gust Wallin
Adress: Söaby
Berättat av: fru Sophie Scarpig Ljefstedt
Född år 1879 i Söaby

Ramsa.

10.

"Äras den, som äras bör.

Svinen kör man alltid för."

Sista ordet "för" skall ha apostrof, när det skrives. Det är här lika med "före".

Ramsan förklaras så:

När man krusade för någon, sade man: "Äras den, som äras bör". Denne skulle gå före till bordet osv. Men tyvärr för sig själv tillade man: "Svinen kör man alltid för" = före. När en häst eller en ko skall drivas framåt, håller man den i ett rep, medan man själv går före. Men ett svin driver man framåt genom att gå bakom djuret och driva på det.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M.13216 : II.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Gust Wallin

Härad: Fjärrestad

Adress: Vallby

Socken: Skiby

Berättat av: fru Sophie Rupé i Fjärrestad

Uppteckningsår: 1939

Född år 1879 i Skiby

Ramsa om väderkvarnar.

Möllaren maler, och dammen ger vann.

Blinge säckana ta-na (= tagna),

finge möllaren skam.

Jenna ramsa drogs, när man visade en väderkvarn för barn. Jag hörde den ofta i min barndom,
bl.a. av min mormor. Hon var född i början av 1800-talet.

I fyll endast ovanstående uppgifter!

ACC. N.R

M. 13216:12.

Lekramsa.

När man i berättarens barndom i skolan skulle räkna, vem som skulle stå eller
taga, användes följande ramsa:

Eman
bénam
socker, senam / = senap /,
rösen-ring,
tjenste -ping,
Salomon lever,
Postla / = apostlar/ peber / = piper /,
Äck,
väck,
välling, säck,
bom, bom,
ruder damm,
kis,
mis,
oxen fis,
acka,
dracka,
bruna bocka,
siva socka,
ja ska dej på dörren focka.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

M. 13216 : 13.

Landskap: Skåne
Härad: Finsland
Socken: Söderby
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Curt Wallin
Adress: Vallby
Berättat av: fru Sybil Engberg Höglund
Född år 1879 i Söderby

13.

Skämtsamt uttryck i samband med tack.

När någon tackade, och den avtackade hade väntat sig
något mera, svarades :

"Tack ! Smens (= smedens) katt svalt ihjäl av tack!"

Därmed menades, att det var inte nog med bara tack.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

Landskap: Skåne
Härad: Järrestad
Socken: Stiby
Uppteckningsår: 1939

ACC. N:R

M. 13216:14.

Upptecknat av: Gust Wallin

Adress: Vallby

Berättat av: Sophie Jofva Röpke f. Löfstedt

Född år 1879 i Stiby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

Ordspråk etc., ordspårs och talurätt.

"Det är ni en kan grina, ni' åberg, när han
gred" (=grät).

(Min morfar brukade använda det.)

"Hjälper inte brännvin, ni är det visa
dör'in" (=dödorn.)

"Då blänjer som Glomminge gåda, när den
är mystönad" (=mystufflad).

ACC. N:R

M 13216:15.

Landskap: Skur
Härad: Finsöd
Socken: Siby
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Curt Wallin
Adress: Vallby
Berättat av: fru Sophie Auguste Höfstedt
Född år 1879 i Siby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15.

"När man är mätt,
är är man 'trött' (=trött),
och när man är 'sulten' (=hungrig),
är orkar man inte mått (=magot).

"I den längfingerad?" frågade den ene.
Den andre svarade: "Då är det ^(=fingramma) varje fall inde
avhängta för smakeri."

"Så gör barn i by, som det är hummanant."

Landskap: Skåne
 Härad: Fjärrestad
 Socken: Skiby
 Uppteckningsår: 1939

ACC. N:R M. 13216:16.
 Upptecknat av: Axel Wallin
 Adress: Falby
 Berättat av: från Sybil Brunnifjörstedt
 Född år 1879 i Skiby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

Ordställ.

"Då var en fråga å ställa te en präst, som aldrig predikat förr."

"Detta "ortöj" slyndes när man blivit utfrågad om en sak, som man inte kunde svara på. Så slog man bort det hela med detta skämtsame uttryck."

Det går väl över, sa mannen, när han körde i sjön!

"Tus bröder ska tus ha sopa." (Buror av samma krot)
Sammanlätt uttryckt i Klomstad.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 13216:17.

Landskap:

Skåne

Härad:

Finsödral

Socken:

Söderby

Uppteckningsår:

1939

Upptecknat av:

Eurd Wallin

Adress:

Källby

Berättat av:

fru Sophie Ryberg Ljungstedt

Född år 1879 i Söderby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

Ordstäv.

Som ordstäv användes följande ramsa i min barndom:

Tack för sist,

mosters Fär.

Har du bätter hänna

än här,

så bli där!

Användes som skämtsamt uttryck, här ungdomar hälsade på varandra.

"Lid skitt i goer mad smakar inte, bara det blir bra ihåvarört" / = ihoprört /.

Detta uttryck användes som ordstäv, när talet kom på en person, som var ett dygdomsöster eller en bra person, men som hade något fel, som under samtalet blivit berört.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M.13216:18.

Landskap: Skåne
Härad: Finspång
Socken: Skiby
Uppteckningsår: 1930

Upptecknat av: Gustaf Ballus
Adress: Vallby
Berättat av: Sophie Sofia Roupé f. Löfstedt
Född år 1879 i Skiby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18

Ordstav.

Det var gott att få bytta sej / = vila sig / , sa skräddaren, när han klippt till en pickelhuva.

Variation:

Det var gott att få bytta sej, sa skräddaren, när han klippt till en lämma / = ficka / .

/ Berättaren hört det i sin barndom i Komstad. /

ACC. N:R M. 13216 : 19.

Ordstäv.

Här krusas inga halta ~~skrämka~~ bokhållare, när man själv är halt.

Det var en annan femme, sa bonden, när han skrev en sjua.

grina
En kan inte utan å ~~gå~~, sa Åberg, när han gred.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

Landskap: Skåne
Härad: Tjörnshult
Socken: Skiby
Uppteckningsår: 1939

M. 13216: 20,
Upptecknat av: Axel Wallin
Adress: Valley
Berättat av: Sophie Brogi f. Löfstedt
Född år 1879 i Skiby

Ordetär.
Det klar ur gris med mörtor
och so'in med rompelar (= rumplader) -

Gammalt ordetär på Österlen.

20

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13216:21.

Landskap:

Skåne

Härad:

Fjärås förs.

Socken:

Stiby

Uppteckningsår:

1939

Upptecknat av: Axel Wallin

Adress:

Tallby

Berättat av:

fru Sylvi Drupi f frälskelt

Född år 1879 i Stiby

21.

Ordstäv om fåglar och sällskap.

a. "Som fyled (= fåglarna, eg. hönsen) ä te , så sänkas de". Eller:

b. " " " " " " , " lyngas de".

Alltså: Som fåglarna äro , så samlas de. Samma slags fåglar
hålla samman .Så ock med människor.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

ACC. N:R

M. 13216'22.
"Ortöj"

Ja, där ha vi ägget, som Gåmpa gjorde.

Detta "ortöj" användes, när någon kom med ett bra förslag eller en god idé.

Gåmpa syftar på en höna. Förr hade man bara några få höns i varje gård, och varje höna hade namn, tex. Täppan / för tofshönan/, sprejlan / för den spräckliga/ osv.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22

M. 13216 : 23.

Landskap: Skåne
Härad: Fjärrestad
Socken: Skiby
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Curt Wallin
Adress: Falby
Berättat av: Jfr Sylvin Bergqvist Ljöfstedt
Född år 1879 i Skiby

23.

"Ortöj" om armbågastötar och manfolkakärlek resp. änke-
nasorg.

1. Armbågastötar och manfolkakärlek vara lika länge.
2. Armbågastötar och änkemannasorg vara lika länge.

Detta var "ortöj" i min hemsocken i min barndom.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

ACC. N:R. M. 13216:24.

Talrätt på Österlen.

"Nu är det bra," sa han, som fick arsyrt.
Vanligt uttalande på Österlen i berättarens ungdom.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24.

Landskap: Skåne
Härad: Fjärrestad
Socken: Siby
Uppteckningsår: 1939

M. 13216:25
Upptecknat av: Curt Dulin
Adress: Vallby
Berättat av: Sophie Bouje f. Löfstedt
Född år 1879 i Siby

Uthyrch.

25-

Man hade gjort eller gett bord något, och mottagaren saade tack. Man hade väntat något mera och varade:

"Tack! (uttalades med förakt) Småns hatt varit svitad gi tack."

Detta blev sedan en ramse.

Landskap: Skåne
Härad: Finsördal
Socken: Siby
Uppteckningsår: 1939

ACC. N:R M. 13216:26.

Upptecknat av: Gust Wallin
Adress: Vallby
Berättat av: fm Gyrhök Krups & Ljungslund
Född år 1879 i Siby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26.

Östan ving å käringaträta.

Östan ving å käringaträta

börja med storm å sluta me väta.

Skriv endast på denna sida!